

pa treba gledati da se izjeme kolikor možno omeji.

»Es gibt keine Regel ohne Ausnahme«. To je gotova istina bila, je in bo. Vendar se zamore reči, da so krive na izjemah mej zakoni, v katerih sicer zakonci niso brez-merno srečni, pač pa mirni in zadovoljni, le naše bolne socialne razmere.

Gotova istina je, da je kriva na nesrečnih zakonih v nižjih slojih ljudstva največ beda in njena verna tovarišica — pijanost! Gotova istina je, da je krivo na nesrečnih zakonih v boljših krogih dejstvo, da se zakoni tu ne sklepajo zbog mejsebojnega nagnenja*) ne z željo, da bodeta zakonca jeden drugemu pomagala nositi težo bremena življenja, ampak da pri sklepanju zakona misli vsak le na se. To pa velja ne samo o zakonih, o kojih sklepanju je bil poklican za pričo finančni minister in profesor matematike, ampak to velja tudi o zakonih, ki so bili sklenjeni v mejsebojni ljubezni. Da, tudi pri zakonih ki se sklepajo iz takozvane ljubezni, tudi pri takih odločuje v prvi vrsti le lastni »jaz«, želja in hrepenenje po brezmejni sreči, kate-re na svetu ni. Toda to hrepenenje po brez-merni sreči je osobito na strani deklic — samo posledica nebrojno prečitanih romanov, v katere polagajo nervozni pisatelji naše dobe svojo bolno fantazijo, a v obče tudi posledica nervoznosti naše dobe.

Ako pa skleneta mejsebojno zvezo za življenje dva pametna, normalna človeka, ki sta si prilično ječnaka po svojih letih, po svojih nazorih, po svoji omiki, ki vrhu tega spoštujeta jeden drugega — ako stopita v zakon dva taka človeka z namenom, drug drugemu pomagati nositi »pezo življenja« in si mejsebojno lajšati bolečine,

*) V tem si gospod pisatelj malce nasprotuje, kajti višje gori je zapisal trditev, da velika večina zakonov se ne sklepa iz ljubezni, marveč iz vse drugih ozirov, a ti zakoni v obče vendar niso nesrečni — tu pa priznava potrebo »mejsbojnega nagnenja«, ki je — z drugo besedo — ljubezen!

Ur.

tedaj je gotovo, da bodeta ona živela mirno in zadovoljno življenje. Zato so povsem resnične besede velikega moralista naše dobe Leva Tolstoja ml., ki piše:

In šele s skupnim bivanjem zamore začeti prava ljubezen, ljubezen k tvoji ženi, k bodoči materi tvojih otrok, k prijatelju in tovarišu tvojega življenja. To je ljubezen... ki more obstojati in tudi res obstoji. Vendar spolna ljubezen, ona o kateri se govori, je bila najdena samo od pohotnežev, polu-bolnih ljudij telesno in duševno šibkih, katerih kakor bolehavih ni mogoče posnemati. In ako se zvežeš z mlado deklico, katero si zbral in katero ti je usoda odločila, tedaj porečeš sebi, porečeš celemu svetu in tej mladi deklici: »Vzamemte za ženo, obljubim ti, nikdar z drugo žensko kakor s tabo živeti. Obljubim ti, za te in tvoje prihodnje otroke skrbeti in te prosim, da mi isto obljubiš.« To je vera zakona, priprosta in jasna. In menim, da čim prej mož spozna potrebo zakona s stališča svojih rednih odnošajev s svetom, tem močnejši, zdravejši in krepkejši postane. Bolj čisti ko smo pred zakonom ostali tem srečnejše bo življenje našel!!

O MRAKU. MILA. TRST.

Daleč, daleč tam na jugu
palma vitka dremlje;
mehki vetrič krono njeno
ziblje in objemlje.

In ji pravi o deželi,
kjer doma je zima,
ki tako ledeno mrzlo —
težko roko ima

In o jelki zapuščeni,
ki tam daleč hira,
z mrzlim snegom ometena
žalostno umira.

Šepeta, da burja divja
lomi vitke veje;
da se toplo solnce nikdar,
nikdar ji ne smeje,

in da slavec pesmi mehkih
nikdar ji ne kroži,
v veke, v veke vitka jelka
osamljena toži.

Ah, in daleč tam na jugu
palma je zavela,
saj tako bi rada, rada
mrzlo jelko grela.

Morda včasih tudi tebi
rahla misel v duši
šepeta, kako med ledom
žitje se mi ruši — — —

V taki tužno-mehki uri
tvoja duša cela
rada bi me morda, morda
še enkrat objela.

PRI BRANJEVKI. ZOFKA KVEDER. PRAGA.

Branjevka, 50 let stara, močna ženska z globokim glasom.

Poslužnica, 60 let, suha in koščena.

Ana, triletno dekletce.

Prostor: mala branjarija.

Poslužnica: Mila mi dajte in sodé. Dan na dan samo pranje, pranje! Danes tukaj, jutri tam, vse roke imam že odrgnjene.

Branjevka: Ja, denar se ne dobi zastonj.

Poslužnica: O ne. Moj stari se jezi, kaj se toliko ženem. A jaz mu pravim: jesti treba, delati treba. Čeravno bi človek tako zelo ne moral. Neumnost je bila, da sem se omožila, veste. S petinštiridesetimi leti, in tako starega moža! Saj nič ne rečem, ali boljše mi je bilo prej. Služila sem pri neki rodbini celih petnajst let. Nazadnje. In dobro se mi je godilo, človek je imel vsaj pošteno hrano. Sedaj se peham tako okrog po družinah, in verjemite mi, slabo je za par krajcarjev delati najslabša in najtežja dela povsod. In potem sem že stara, a on nič ne zasluži. Kaj bo, osem let je starejši! Vam se dobro godi, imate moža, ki je kaj vreden.

Branjevka: No vreden, ne morem reči, da ni. Najbolj znani postrešček je v mestu. In zasluži.

Poslužnica: Ja, ja, če bi bilo meni tako! Čegavo je pa to dekletce tukaj?

Branjevka: Bog ve, čegavo! Ničije! Iz bolnišnice je. Neka žena z dežele si jo je vzela. Tri goldinarje dobi na mesec, dosti ni, ali dekletce mi dopade. Človek bi si jo sam vzel.

Poslužnica: Iz bolnišnice je? Sirotica! Kake oči ima, tako modre in pametne. Jaz imam rada otroke.

Branjevka: Jaz tudi. Čisto se mi smili. Vse je preplašeno, sirotče! Nekje na deželi je bila, pa so jo poslali nazaj. Tista ženska je obolela, pa je ne more nič več imeti. En mesec je bila tukaj, sedaj si jo je vzela neka druga. Tak majhen otrok, pa tako iz roke v roko! Nobene matere! To so ženske!

Poslužnica: Nobenega srca nimajo. Bog vé, kaj je njena mati.

Branjevka: Bog vé. Nikdar ni vprašala za njo, so povedali gospodje v bolnišnici. Niti enkrat ne! No, ti ženi je všeč, ne bo si ji slabo godilo. Otrok nima, pa si jo vzame za svojo.

Poslužnica: Pa če pride mati po njo?

Branjevka: Spodila bi jo. Nobene pravice nima. Kaka je to mati, ako celo niti ne vpraša, ali njen otrok še živi ali ne.

Poslužnica: Res je, morda kje služi, pa se ne upa. Ti, ti, kako ti je pa ime? Kam pa pojdeš sedaj?

Ana: Se joče.

Branjevka: Pustite jo, čisto prestrašena je. Na, hočeš pomarančo? Glej, kako je rdeča!

Poslužnica: Vi ste dobri. No, otroke mora imeti človek rad.

Branjevka: Seveda. Vse življenje mi je žal, da nimam svojih. Pomislite, človek vsaj vé, za koga se trudi. Včasih sem tudi že mislila, da si vzamem jednega takega iz bolnišnice, ki nima očeta in nobene